

Nr 6.

Ankom till Riksdagens kansli den 27 mars 1912 kl. 5 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 6, i anledning af herrar A. Cederborgs och K. A. Tengdahls motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning i fråga om införande af stenografi såsom läroämne vid landets undervisningsanstalter.

Till utskottets behandling har öfverlämnats en inom Andra kammaren af herrar Cederborg och Tengdahl väckt motion (nr 252), hvori hemställs, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, på hvad sätt och i hvilken utsträckning stenografi bör införas såsom läroämne vid landets undervisningsanstalter.

I afseende å motiveringen till denna hemställan tillåter sig utskottet hänvisa till motionen samt vid densamma fogade bilagor.

I likhet med motionärerna anser utskottet, att färdighet i stenografi är af stor betydelse icke allenast för yrkesstenografer och för personer i en mängd andra yrken, utan äfven för enhvar, som önskar göra anteckningar under bedrifvande af själfstudier, vid åhörande af föreläsningar samt i föreningslifvet o. s. v. Ur dessa synpunkter torde det vara synnerligen lämpligt, att vår ungdom redan i skolan finge lära sig stenografi,

*Utskottets
yttrande.*

Bihang till Riksdagens protokoll 1912. 13 saml. 1 afd. 6 häft. (Nr 6.)

så att den äfven i detta hänseende blefve rustad för sina blifvande uppgifter ute i lifvet.

Förslag om införande af stenografi i skolan mötas emellertid i allmänhet med den invändningen, att skolans arbetsordning redan förut är belastad med så många olika läroämnen, att man icke gärna kan tänka på att införa nya sådana utan att samtidigt inskränka nuvarande antalet ämnen. Utskottet vill för sin del icke fränkänna denna uppfattning berättigande, men anser sig dock med afseende å frågan om införande af stenografi i våra skolor kunna i någon mån härfpå anlägga en annan synvinkel. De på området sakkunniga försäkra nämligen enstämmigt, att inlärande af stenografi ej tar för sig särdeles lång tid samt att de timmar, som offras på detta ämne, lätt nog skulle återvinnas redan i skolan genom den tidsbesparing, som lärjungarne därigenom skulle vinna vid inhämtande af undervisning i flere andra ämnen. Är detta påstående riktigt, måste ju den anmärkningen, som ofvan berörts, angående införande af ett nytt läroämne förfalla. I stället skulle då lärjungarna kunna vinna en färdighet, som vore dem till gagn såväl under skoltiden som i deras framtida verksamhet. Det har sålunda för utskottet gällt att bilda sig en föreställning om, i hvad mån denna de sakkunnigas uppfattning kan anses riktig. Äfven om den uppgiften, att inlärandet af ett stenografisystems teori skulle kräfvat endast omkring tio undervisningstimmar, icke kan anses till fullo styrkt, torde det dock vara med verkliga förhållandet öfverensstämmande, att dettas inlärande ej kan taga synnerligen lång tid i anspråk. Det är naturligen den därefter nödvändiga öfningen i skriftecknens användande, som är det väsentliga, och som kräver det mesta arbetet för lärjungarna, men angående längden af härför erforderlig tid torde det nu vara synnerligen svårt att yttra sig, då därmed sammanhånga många omständigheter, såsom lärarnas förmåga att meddela undervisning, lärjungarnas ålder och uppfattningsförmåga samt individuella anlag o. s. v. I första hand måste man emellertid göra klart för sig, att det blott kan blifva tal om att lärjungarna skola förvärfva så pass stor färdighet, att de äro fullt hemma i systemets användande samt kunna affatta skrift fortare medelst stenografi än med vanliga skriftecken. På grund af de erfarenheter angående undervisning i stenografi, som framlagts för utskottet, synes den tid, som skulle vara erforderlig för ernåendet af ofvannämnda resultat, ej behöfvat öfverskrida två timmar i veckan under ett läsår. Nu framställer sig emellertid den frågan, huruvida det är möjligt att för skolundervis-

ningen återvinna denna tid. Det vill synas utskottet, som om detta ej vore otänkbart.

Om utskottet sålunda ansett sig kunna följa motionärerna i deras tankegång ända hittills, så är ju, i enlighet med hvad nyss framhållits, ej därmed sagdt, att utskottet kan vilja gå med på ett förslag om att införa stenografi såsom läroämne i våra undervisningsanstalter i allmänhet. I enlighet med ofvan angifna tankegång skulle detta vara önskvärdt endast vid vissa undervisningsanstalter. Att närmare angifva dessa skolor tilltror sig utskottet emellertid icke. Utskottet vill dock beträffande folkskolorna framhålla, att det synes utskottet hardt när omöjligt att i dessa skolor införa en så pass fullständig undervisning och öfning i stenografi, att lärjungarna häraf skulle erhålla någon nämnvärd nytta vare sig i skolan eller ute i lifvet; detta med hänsyn till såväl lärjungarnas ålder och mindre mognad som till den i de högre klasserna redan förekommande anhopningen af många olikartade läroämnena. De jämförelsevis goda resultat, som uppnåtts vid hittills företagna försök i dessa skolor, torde nog uteslutande få tillskrivas vederbörande lärarens stora intresse och entusiasm för saken och berättiga icke till några slutsatser i allmänhet. I de skolor däremot, som mottaga elever i mognare ålder och hafva mera omfattande lärokurser, exempelvis folkskoleseminarierna och de allmänna läroverken, torde, enligt hvad ofvan sagts, stenografi kunna införas såsom läroämne.

I såväl motionen som därvid fogade bilagor förekomma uttalanden till förmån för ett visst stenografisystem, nämligen det arendska. Utskottet har emellertid mottagit fördelaktiga intyg äfven om det melinska systemet. Hvilket system som bör införas vid den föreslagna undervisningen i stenografi, kommer gifvetvis att framgå af den åsyftade utredningen, hvadan utskottet saknar anledning att uttala sig för något bestämdt system.

I enlighet med hvad ofvan anförts, har utskottet ansett, att den af motionärerna begärda utredningen borde verkställas. Riktigheten af den tankegång, som legat till grund för utskottets utlåtande i föreliggande fråga, torde böra grundligare undersökas än det för utskottet varit möjligt, och skulle sådan pröfning därtill gifva anledning, torde utredningen böra fortsättas med omfattande och under en längre tid utförda praktiska försök under sakkunnig ledning vid olika slag af läroanstalter. Endast på detta sätt torde full visshet om stenografiens betydelse för skolan kunna vinnas.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att Andra kammaren för sin del ville besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och i hvilken utsträckning stenografi må kunna införas såsom läroämne vid offentliga undervisningsanstalter i riket.

Stockholm den 26 mars 1912.

På utskottets vägnar:

OSKAR LUNDGREN.
